SOURIA
QUOTIDIEN ARMÉNIEN
B. P. 487 — TEL. 13990
ALEP-SYRIE
ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ
ԵՒ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՏՆՕՐԵՆ
Ց. ԵՒԱՉԵՏԵԱՆ

ՍՈՒՐԻԱ
ՕՐԱԹԵՐԹ

سوريا
جريدة يومية سياسية حرة
صاحب الامتياز ورئيس التحرير المسؤول
وانيس يازجيان
حلب : صندوق البريد ٤٨٧ الهاتف ١٣٩٩٠

ԱԳՈ ԿԵՍԱՐԻԱ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
«Սուրիա»ի Հոկտեմբերի վիճակախաղաթիւր
002701
Շահողը պիտի ստանայ տաս գեղեցիկ մանուշակներ մը, նուիրուած «ՍՈՒՐԻԱ» միւգիրի տան կողմէ, «Ալպարատ» ՀՇՄ, Պեյնամ Հաւրկի [illegible]

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 97 (2529) — ՈՒՐԲԱԹ 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1953 — ՀԵՌ. [illegible] 13990 — ԳԻՆ 15 Ս. Գ.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ «ՊՈՒՅԹԸՐ»

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՄԱՐՏԱՀՐԱՒԻՐՆԵՐ

Ժէ.

Եւ բնական պիտի ըլլար որ ազատ ազգեր այդ տեսակ փորձի մը հրաւէրը կորդային ազատութիւնէն, երբ ան մէկ չունչով քաջալերիչներ պլանայ այս թերթին օգ կազմակերպութեան, ու միւս չունչով իրենց համայնավար կամ ուղեկից մասնակիցներ գտնէ, կ'ուզէ ցոյց տայ թէ վրատնդր մեր դուռն է, եթէ չէ եկած, իրենց գործն է բերել և պիտի բերեն։

Այս երկու եզերքներն հանգուցութիւնը ըմբռնելու իմացականութիւն ապասել ազատատենչներէն, ի հարկէ մութաւորութիւն է, բայց մենք գեռ պիտի սեսնենք թէ ինչ կը տապլտկին այդ հանսաս թեանց մէջ ամէն օր, քիչ մ'ալելի երթալով դէպի անդունդի մը յատակը։

Թրքական օրէնսդրության հիմնադիր-պատգամախօսը և ասոր անքակտելիօրէն շղթայուած ազատատենչ կուսակցութիւնը — մեկ փսաքն ու գործանքը զոր կրնան վայելել երեսուներեք տարիներէ ի վեր, առաւել Նիւ Եորք, Աքէնքի, Պէյրութի մէջ և ուրիշ տեղեր քանի մը հազար սպանելու անմրցելի հերոս թիւնը — պարզ է թէ «օրուան քսանչորս ժամերուն» այս թերթը ևեր ներկայացուցած կուսակցութիւնը համայնավար կամ ուղեկից կոչելով, կը հետապնդեն մէկ նպատակ, մեզ անհաւատարիմ ցոյց տալ Միացեալ Նահանգներուն և հասարակաց ամերիկեան կառավարութիւնը որ վերջերուն մեր հանգէպ այն պես ինչպես կը վերաբերուի կառավարութիւններ որեւէ անհաւատարմութեան պարագային երբ անկէ վնաս մը կամ վտանգ մը կրնայ հասնիլ պետութեան և երկրին։

Անհաւատարմութիւն մը կրնայ գործուիլ թագուն, սառերկրեայ ձեւով, և կրնայ գործուիլ հրատարակուած գրով կամ խօսուած խօսքով, հետեւելով ծրագրային սկզբունքներու որոնց կապուած է կուսակցութիւն մը։

Թագուն, սառերկրեայ գործունէութիւն կ'ենթադրէ ասոր մասնաւոր ընդունակութիւնը, մասնաւոր խառնուածքն ու վարժութիւնն ալ։ Ռուսկավ Ազատական կուսակցութիւնը Ռուսիոյ Հեղափոխիչներ պատերազմին մէջ հայ պետութիւնէն հատատուելէ ի վեր իրեն անչդ գաւանանք ու ուղղութիւն ըրած է թէ մեր կեանքը այլեւս մը. տած է քաղաքական ընկալոն ուղիի մը մէջ, և այդ կեանքը կը մերժէ օրեւէ սառերկրեայ գործունէութեան համար խառնուածքի ու հոգեբանութեան մշակումին դէմ, և մեր գործունէութիւնը կը բերէր բաց արեւուն տակ 1918ին սկսած մինչեւ այս վայրկեանը, Հայաստանի առաջին հանրապետութեան օրերուն այնպէս ինչպէս անոր յաջորդող Խորհրդային հանրապետութեան օրերուն։ Քաղաքական ընթացքով պիտի յաջողանք հայ դատը ու ոչ թէ բռնութիւններու միջոցաւ, որոնք սառերկրեայ գործունէութեան զէնքերն են։

Երբ այս է մեր հիմնական ըմբռնումն ու ուղղութիւնը մեր հերքին կենդանի վերաբերմամբ, հասկնալի էր թէ բոլորովին խնդրէ դուրս կը դառնար սառերկրեայ, թագուն գործունէութիւն դուրսը որեւէ կառավարութեան դէմ, այս պարագային Մրայեալ Նահանգներուն դէմ։

Եթէ ճիշտ չէր ասիկա, եթէ ասոնց քիչտանան խնամ գործութիւն մը մեզ դեռատ է գաղարական, սառերկրեայ գործունէութեան մէջ, մեր ուժերուն, մեր տարողութեան ողջոյն անձնատացութեամբ, առոր յայտնութիւնը կրնայ գալ միայն երկրի արքուն աչքերէն, ու գատաւորներէն որոնց գործն է պաշտպանել երկիրը, պաշտպանել նոյն ատան արդարութիւնը։ Ա.դ յայտնութիւնը չի կրնար գալ գպանատացութիւններէ մասնաւոր մէջ թէ սառերկրեայ մասնաշուներէ։

Ե. Ռուսկավը Ազատական կուսակցութիւնը գիտէ՝ թէ այն միւս մասնաւոր յայտնութիւնը պիտի չդայ, ս. բոլորովնեաւ գոյութիւն ունեցած բան մը չի կրնար երեւան բերուիլ։

(Շար. 17)

ԺՈՐԺ ՊԻՏՈՅԻ
Յայտարարութիւնները Պոլսոյ մէջ
ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՍԻԶԵՒ «ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ԿԱՏԱՐԵԱԼ» ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼԻՍ (Ֆ. Լ. Գ.).— Պոլսէն մեկնելէ առաջ, Ժորժ Պիտոյ, Ֆրանսայի արտ. նախարարը հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.—

«Անգարայի խորհրդաժողովը, նախօրօք փարիզի տեսակցութիւններուն ընթացքին ցոյց տրուած միջանկեալ ոգին անգամ մը եւս հաստատեց, որ կը վերաբերէր Միջին—Արեւելքի պաշտպանութեան, Եւրոպայի ընդհ. կացութեան և Ատլանտեան համայնական խորհուրդին տարուելիք յառաջիկայ ուղղութեան և այլ հարցերու մասին։ Համաձայնութիւնը ինչպէս կատարեալ, նոյնքան ալ փութով գոյացաւ. Ֆրանսան և Թուրքիան իրար կապող բարեկամական սերտ կապերը Եւրոպայի հանգարտութեան և աշխարհի խաղաղութեան համար գլխաւոր ազդակներ են։

Հինգերու ժողովի մը հաւանական գումարման չորջ հարց արբուած ըլլալով. Պիտոյ հետեւեալ պատասխանը տուած է.— «Հինգերու ժողով մը, այժմ այնքան ալ հաշտ չէ, նկատի ունենալով որ Գարշաղ մէջ խաղաղութեան հարցը պէտք է քննութեան ենթարկուի, ինչ որ առանձին ժողովի մը կը կարօտի։ Գերմանական հարցերը լուծելու մը ազդութեամբ մեր ըրած հրաւէրներուն մասնակցի է որ գրական պատասխան մը։ որուն Հրաւէրներ ուղարկող երեք կառավարութիւնները այս պահուս համաձայնելու վրայ են Սովետական վերջին յուշագրին տրուելիք հետեւանքին շուրջ։ Կ'ըսեն թէ պէտք է բաց կամ գոց դուռ մը պահել։ Իմ կարծիքովս այն է որ, այնքան ատեն դուռ մը որ գոց չէ, ուրեմն բաց պէտք է նկատեր»։

Պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով
Յոյն եւ Թուրք զինուորները կ'եղբայրանան..

ԱՆԳԱՐԱ (Ֆ. Լ. Գ.).— Յունս— Թուրք զինուորական ուժերու միասնական ռազմափարձերէն յետոյ, երեք օրուանք տեղի ունեցան Հարաւ-Արեւելեան Եւրոպայի ցամաքային ուժերու հրամանատար, ամերիկացի Զորավար Ուիլիամ Ուոյմանի գեկավարութեան տակ, այս վերջինը հանեալը յայտարարած է ուղղուած զօրքերուն.—

«Պատմական նշանակութիւն ունեցող այս օրը, ձեզի կը ներկայացնեմ չնորհաւորութիւններս։ Հետեւեալ անգամ Յոյն և Թուրք բանակները, միասնաբար աշխատելով, միասնական դասի մը կը ծառայեն ինչ որ գիս հպարտութեամբ կը լեցնէ»։

Միւս կողմէ, Յոյն և Թուրք զօրավարները իրենց զօրքերու նմանօրինակ պատգամներ ուղղեցին յայտնելով որ իրենք հպարտ են և ուրախ այս միասնականութեան թ ան։ ալելցնելով որ եթէ Յունաստանի և Թուրքիոյ իրական վտանգ մը սպառնայ, երկու երկիրներն ալ միասնաբար պիտի դիմակայեն ամէն վտանգ։

Գործողութիւններէն վերջ. Յոյն և Թուրք այմերը բարեկամական արտայայտութիւններ ունեցան իրարու հանդէպ։

Արդարեւ երկու եկեղեցիներու պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով որոնք չատ երկար տաեեէ ի վեր հակառակորդներ են, անոնց զօրքերը միասնաբար կը գործեն որպէս դաշնակից։

Տօքթ. Մուսատտէք կը յայտնէ իր փատաբանին անունը

ԹԷՀԵՐԱՆ.— Երկի ասաս Տօքթ. Մուսատտէք զինուորական դատարանին յայտնեց իր փատաբանին անունը։ Տօքթ. Մուսատտէքի պաշտպան փատաբանը հանգստանն կոչուած զօրավար մը է Ղազամ Ալի Նազամի որ բազմիցս Պահեստականի նախարար եղած է և ատեն մը ալ Ընդհ. Սպասյեղյալի պետ նախորդ կառավարութեան չշղանին։

Կին ֆամիէրը մօրէ մերկ պարեց

ԻՍԹԱՄԲՈՒԼ.— Լէյլա Ալվիզ անուն 23 ամեայ գեղանի կին մը երէք գիշեր Պոլսոյեան գարեշրատուներէն մէկուն մէջ գինովնալէ յետոյ սկսած է պարեր աչքէ անցնել իրրեւ ոստիկանպետ ներկայացնողներ կինը պատերուն մէջ գլուխը ալ ալելի տաքցնելէ յետոյ «Պոլսոյի ոստիկանները կանչեցէք», անոնց առջեւ պիտի պարեմ» կրսէ, ինքնակոչ ոստիկանպետունէն մարէ մերկ բիսի բարձրանալով կը սկսի պարել. բայց մեքենայացած ոստիկ. ջնամարն կողմէ կը ձերբակալուի և ցիմարանց կ'առաքուի։

ՀԻՐ ԵՊԻՍԿ. ՆԵՐԸ ՊՈՏՐԻԱՐՔԷՆ ՀԵՏ
Դպրեվանք այցելեցին

ՊՈԼԻՍ.— Երուսաղեմի Պատր. Տեղապահ Տ. Եղիշէ Արք. Տէրտէրեան և եգիպտահայոց Առաջնորդ Մարգրէ եպսկ. երեք ընկերակցութիւնով Գարեգին պատրիարքին, այցելեցին Սկիւտար և շրջագայեցան Դպրեվանքի նորակարգ շէնքը։

Բարձրաստիճան եկեղեցականները հաւանեցան Դպրեվանքին շինութիւնը, որ զրեթէ ատարած է։

Ապա այց մը տուին Սկիւտարի գերեզմանատունը, ուր բարձրաստիճան եկեղեցականներու և ծանօթ մտաւորականներու շիրիմներուն վրայ աղօթեցին։

Վերադարձին, հիւր եկեղեցականները հանդիպեցան Գասպրգիսի Մ. Թագաւոր եկեղեցին և տաճառ մտնելէ ետք անցան Խորհրդարան, ուր մտաւորապէս մէկ ժամ տեսակցեցան Տ. Մովսէս ք. Գալֆէնեանի հետ և քարտուղար Գր. Գնունի հետ։

Երուսաղեմի Պատր. Տեղապահը խօսակցութեան ընթացքին ըսաւ թէ պատուական հայութիւն մը կայ Խթամբուլի մէջ, զոր պէտք է օժտել մի քանի բարձրաստիճան եկեղեցականներով։

Գարեգին Պատրիարք հիւր եպիսկոպոսներուն ներկայացուց Տէր Մովսէսը իբր Դպրեվանքի երամշտութեան ուսուցիչ։

Նախագահ Շիւէյիի կոչը ուղղուած Սուրիոյ ժողովուրդին

ԴԱՄԱՍԿՈՍ — Հանրապետութեան Նախագահ Զոր. Խոսիկ Շիւէյիի երէկ հետեւեալ կոչը ուղղեց Սուրիոյ ժողովուրդին։

Սուրիա այսօրէր պատմութեան կարեւոր մէկ անկիւնադարձը կ'անցնի։

Այս այն անկիւնադարձն է որ մեր դեմոկրատական կարգերուն կատարումը կ'ամրագրեցնէ, երբ անոր հիմերը 10 Յուլիսի մեր հանրաքուէով դրեցինք։

Անկասկած որ սահմանադրութիւններն ու օրէնքները չեն որ պետութիւնը կը կազմեն միայն, այլ պետութիւնը կազմողը ժողովուրդն է, անոր կամքն ու ինքնավարութիւնն է, անոր դիմակցութիւնն է, որ է հիմնել իր պետութիւնը իր ձեռքով, առանց ուրիշներէն ապասելու նման օգնութիւններու։

Արդի աշխարհին մէջ ժողովուրդը ինքն է որ կը գծէ այն ուղղութիւնը որ կ'ուզէ և կը նախընտրէ, ընտրելով իր ներկայացուցիչները, որոնք կը պատրաստեն օրէնքները, կը հսկեն անոնց գործադրութեան, սահմանադրութեան գծած սահմաններէն ներս։

Այսպէս, ընտրութիւնները ամենակարեւոր դէպքը կը նկատուին գեմոկրատ երկրի մը հայրենակիցին համար, ուր հայրենակիցը իր ձեռքով կը գծէ իր ապագայ կեանքին ծրագիրը, ընտրելով այն երեսփոխանները, որոնք արժանի են, կարող են իր այդ ծրագիրը որոգայթելու և իրականացնելու։

Հայրենակիցներ,

Այս ընտրութիւնները որոնց նախաբնակին կը գանուիք, և ուրանք ամսոյս 9ին տեղի պիտի ունենան նոր սահմանադրութեան հովանիին տակ, կարեւոր պարագայ մըն է, քանի որ այն երեսփոխանները որոնք մեր վստահութեան պիտի արժանանան, անոնց վրայ կ'իյնայ մեր ապագայի պետութեան հիմնումին պատասխանատուութիւնը, որով արքան լաւ կատարէք մեր ընտրութիւնը, այդ հիմնարկէքը ամրի լաւ կը յաջողի, ուր կ'իրականացնէ մեր ազատութիւնը, մեր հայրենիքը կը զարգացնէ, և այդ ճուտիրը որ կը գնէք քուէատուփին մէջ, կը նմանի ցորենի հատիկի մը, որ հողագործը եթէ խնամք չտանի անոր ու երեսի վտայ ձգէ, ապարդիւն կը մնայ մինչեւ եթէ խնամք տանի անոր լաւ ընտրութիւն մը կատարելով, իր հողը լաւ արգիւնք կուտայ։

Հայրենակիցներ

Այս խօսքերով կը յիշեցնեմ մեր պարտականութիւնը ընտրութեան հանդէպ, և մեզ բոլորդ կը հրաւիրեմ կատարելու այդ իրաւունքը, կատարել գիտակցութեամբ, որ ազգեցութիւն պիտի ունենայ մեր հայրենիքին ներկային ու ապագային, և այն վստահութեամբ որ մեր ծամանութեան կամքը պիտի կատարուի, և թեկնածուներէն չանին ասոնք որոնք աւելի լաւ կը զգան մեր ցաւերն ու տառապանքները, մարդական պայքարէ մը ետք, որմէ վերջ ոչ թշնամութիւն ոչ ալ հանգամանութիւն, այլ համագործակցութիւն կազմելու համար մեր հայրենիքը։ Դուք իրաւունք ունիք կառավարութեան վրայ որ է նկատի ունենայ մեր կամքը և իր պաշտպանները բոլորովին չէկոր պէտք է որդեգրեն բոլոր թեկնածուներուն հանդէպ անխիր, որոնք հաւասար են իրեն համար, և խաղալ մթնոլորտ մը ստեղծել։

Այս առթիւ խիստ հրահանգներ տուէ, և անձամբ հսկեցի անոնց գործակցութեան, գործակից իշխանութեանց հետ, որոնք միշտ կը գործէ, եւ ժողովուրդը իր ազատութիւնը կ'ըգլար այն ատեն երբ իր կամքը պարտադրէ։ Որով մեր ընտրելու իրաւունքը որպէս հայրենակիցներ, պարտականութիւն մըն է ժողովուրդին ազատութեան հանդէպ, պարտաւորեցէք անոր կամքը, ըսէք անոր խօսքը, որովհետեւ անոր խօսքն է չմոռնալ յարգելը։

ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ ԿԷՍԸ

ԶԳԻՏԵՐ ՈՉ ԿԱՐԴԱԼ, ԵՒ ՈՉ ԳՐԵԼ

ՏՂՍՏՈՑ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ Ի ՎԻԵՆՆԱ

Դրեց՝ ՅՈՎՀ. ՎԱՐԴԱՊԵՏԵԱՆ

Այս տարի Ֆրանսայի կրթական նախարարութեան որոշմամբ նախակրթարաններու վերամուտի թուականը եւ թերեւսաբար Այսպէս նախակրթարանները և արհեստագիտական վարժարանները իրենց դասերը բացին 14 Մայիսի Երկուշաբթի օրը, իսկ բարձրագոյն կրթութեանց վարժարանները և հասարակութիւնները 1 Հոկտ. Սերթաթ առաւօտ, բան առաջնոյն։

Ֆրանսայի մէջ ապայոց կրթութիւնը պարտադրիչ է անան մը, որովհետեւ կառավարութիւնը այդ կարգի երկսեռ ապայոց ծնողը ամսական թաշակ մը կուտայ։ Երբ գպրոցէն բացակայի կամ հեռանայ տեղէ ապայ մը, պարտաւոր է արդարացում մը ներկայացնել, որպէսզի թէ ոչ վարժարանին տնօրէնութիւնը սահմանած է իմացնել «ընտանեկան յանպատմանց» կեդրոնին, ուրկէ իսկոյն կը կարեն ամսական յանպատմանը։ Դարոց յանձնող ապաք անխոնջ, տեղացի ըլլալ թէ ոչ, մինչեւ 20 տարեկան իրաւունք ունին կառավարական այդ թաշակին, որ կախում ունի ընտանիքի մը ապայոց թիւէն։ Մէկ զաւակ ունեցող ծնողք մը 3450 ֆրանք կը ստանայ ամսական, երկու զաւակ ունեցող մը 11285 ֆրանք, երեք զաւակի համար 19120 ֆրանք, չորս զաւակի համար 26950 ֆրանք, և այսպէս յարատեւապէս։

Ամէն տարուան պէս այս օրերուն ասնտարակ ֆրանսական մամուլը՝ անխոնջ սիւնակներ և նոյնիսկ էջեր կը յատկացնէ արձանագրելով արարացի և անբարոյական գրամաթիւ դիտողութիւններ և մասնաւորութիւններ՝ գրպրոցներու թիւին անբաւականութեան, գոյութիւն ունեցող վարժարաններու հակառողջապահական, ուսուցիչներու և մասնագէտ դասատուներու թիւի պակասի մասին։

Աչքիս առջեւ ունիմ տեղեկագիր մը վերջերս Վիեննայի մէջ գումարուած Տպայոց Պաշտպանութեան Միջազգային Համաժողովին, ուր ասելի քան 64 երկիրներու պատուիրակներ չատ մօտի դէտներով կը ներկայացնեն իրենց պատկանող երկիրներու ապայոց դրութիւնը, իսկ ուրիշ երկիրներու պատուիրակներ ալ այդ ուղղութեամբ իրենց երկիրներու կառավարութեանց մասուրան հոգատարութիւնը և արդիւնքները մի քան միայն կը թուեն։

Այսպէս օրինակ Հնգկաստանի պատգամաւորը կը յայտարարէ թէ իր երկրի բնակչութեան 88 առ հարիւրը այբ բեն գիտ չգիտէր։ Մալեզիոյ ներկայացուցիչը իր կարգին կը չեշտէ որ իր երկրին ժողովուրդին 60 առ հարիւրը անգրագէտ է։ Պրազիլիոյ պատուիրակը իր կարգին կը մատնանշէ որ իր երկրին մէջ անգրագէտներու թիւը 80 առ հարիւր է ընդհանուր բնակչութեան վրայ։ Իսկ Սպանիոյ մէջ անգրագէտներու թիւը 1949-1950 թիւին 6 միլիոն ուելցած է, ուր 15000 ուսուցիչներ պակաս են կը տեղեկացուին։

Այս տեղեկագրէն համաձայն, Սուրիոյ պատգամաւորը խօսելով իր երկրի մասին, այսօր Սուրիոյ մէջ թշուառութիւնը մեծ է որ մարդկի իրենց զաւակները կը ծախեն ստրուկներու պէս գիրեւ։ կը լիչէ 10,000 ընակիչով «Նարմանոյ, ուր աղջիկներու գպրոց կը բացկանոյ մասի գասարան մը միակ վարժարանիով մը։

Ճարտի մէջ եւս կը ծախուին ապաքը և յանախ անխստասիրութեան նպատակներու համար կ'ուելցնէ նոյն երկրին պատուիրակը։ «Անցեալ տարի 300,00 ապաներ ծախուած են։ Բացի ասկէ վարժարաններու մէջ 5 կրամ արիւն կ'ասնուի իւրաքանչիւր ուսանողէ պարտաւորիչ կերպով» կ'ներկայացնէ։

Վենեսուէլայի մէջ ասելի քան 500,000 ապաք չեն կրնար կարդալ ասելիկ գպրոցներու պակասէն և ասելիին հոգատարութեան ալ նոյն իսկ հանդերձեալէն չուտիսն վարժարան երթալու համար կը պասաց նոյն երկրի ներկայացուցիչը։

Սուանտի մէջ ապաքը կերակրելու համար պարտաւոր են աշխատանքի անցնիլ 6 տարեկանէն սկսեալ բամպակի գործարանի մէջ և անոնց հագիս հարիւրին մէկը գպրոց կը յանախէ կ'ընդհանրէն նոյն երկրի գասակ, պատուիրակը։

Պիսի բասի որ վերեւ յիշուած երկիրներու համար անոնք յետամնացած ժողովուրդներով բնակուած երկրամասեր են։

Ուրեմն անցենինք Եւրոպա բան այդ տեղեկագրին։

Իսպանիոյ պատգամաւորը անհրաժեշտ կը գտնէ իր երկրին համար 80 00[illegible] նոր եախակրթարան, երկու միլիոն պատկիներ կը ոգտագործուի մէջ տեղ մը ունենալու համար Գարրեցիներէն չատերը պատերազմի ընթացքին քանդուած են և ցարդ չեն վերաշինուած։

Հարաւային պատուիրակը իր կարգին կը չեշտէ պէսքը 125) նոր գպրոցական շէնքերու, բայց հոն եւս գրամը կը պակսի, ի բաց առեալ զարտեղներու չինութեան։

Անգլիոյ ներկայացուցիչը կը յիշէ որ 1944 թի իր երկրին մէջ օրէնք մը հրատարակուեցաւ, պարտաւորիչ կրթութիւնը երկարացնելու համար մինչեւ 16 տարեկան։ Բայց — կ'ուելցնէ — օրէնքը չի կրցին գործադրել գպրոցական չինութեանց պակասին պատճառաւ։ «Մեր երկրին գպրոցներու մեծ մասը հին են, ասելի քան 50 տարուան, ուրիշներ 100 տարուան և 630 վարժարաններ որ կը գտնուին խեղճուկ շէնքեր են, համապատասխան մարմիններէ, վատ ասաղոյներու կարգին դասուած» կ'եզրակացնէ։

Մինչեւ Նամանդներու պատուիրակն ալ իր կարգին իր արտաւէջը և գանգատ ունի հրատարակել այդ միջազգային համաժողովին մէջ։ Ան ալ արդարաւ կը յայտարարէ որ ասելի քան 4 միլիոն ապաք չեն կրնար վարժարան երթալ, պարզապէս կրթարաններու և ուսուցիչներու պակասէն։ Սաիպզոբար այսօր պէսք է 84000 նոր վարժարան չէնքեր կառուցանել, իսկ մինչեւ 1960 թուականը 500,000 գպրոցներ եւս։ Անգլիայ տարի արդէն 50,000 ուսուցիչներ կը պակսին մի միայն նախակրթարաններու համար։

Թուրքիոյ Մանուկներու Պաշտպանութեան ներկայացուցիչն ալ ցաւով յայտնած է իր կարգին թէ իր երկիրը ունի ասելի քան 4000 գիւղեր, ուր դժուար է գտնել մէկը որ գիտնայ սարդարել իր անունը։

Այս բոլորէն վերջ Մանուկներու Պաշտպանութեան ժողովարարները ներկայացուցիչները գան գան գանգատ բրած են իրենց համապատասխան երկիրներուն։ Այսպէս բան տեղեկագրին, «Ամերիկեան Միութեան մէջ անգրագիտութիւնը իսպառ չնչուած է։ Տղայք նկատուած են կեանքին ծարիկները»։ Հոն գպրոցներ կան յատկացուած 1000 ասելի տեսակ լեզուներու գասաւանդութեանց։ 40 ազգերու համար (գիր ու գրագիտութիւն չունեցող) նոր այբբերաններ պատրաստուած են և

(շար. 1)

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐՏՔԸ

Բոլորովին անհիմն է ուրեմն այն մտավախութիւնը, թէ Ամերիկայոյ գաղութը իր կենսական կարիքներուն անտեսումով և ինքնազոհութեան գնով կ'աշխատի մեր արտասահմանեան համայնքներուն, Որովհետեւ տարերայական, անհամապատասխան մը դիւրաւ պիտի համարուեր այն բացարձակ ճշմարտութեան՝ թէ Ամերիկահայերը, գրական ինքնարժէքութեամբ և զոհելու զմայլելի ոգիով մէր կերտեր են ու կը պարծանեն բարը այն միջոցներն ու գործակցութիւնները, որոնք անհրաժեշտ են իրենց ազգային, հոգեւոր մշակութային ու ընկերային պահանջներուն բաւականարարման համար։ Բաղդատմամբ ուրիշ արեւելք գաղութի՝ Ամերիկահայութիւնը ունի ամենէն բազմաթիւ ու թանկարժէք եկեղեցիները, ամենէն մեծագոյն ու ապահով թերթերը, հայերէն ու անգլերէն լեզուներով, ամենէն բազմապան ու հարուստ միութիւնները, որոնք ծնած են համայնքներու հայրենասիրական, բարեսիրական կամ հանրապետական ձգտումներէն և նուիրուած են այլազան նպատակներու։

Սակայն բաւական չէ այս նախանձելի դիրքին ճանաչումը։ Անհրաժեշտ է նաեւ խոնարհաբարոյութիւնը ունենալ, խոստովանելու համար թէ Ամերիկահայը անձնական արժանիքներու բացակի գերազանցութիւն չունի արտասահմանի մեր ազգակիցներուն վրայ։ Ան ասելի հարատ ու խելացի, ասելի արդար ու առաքինի չէ մէս գաղութներու իր հայրենակիցներէն և ինքնուրոյն յատկութիւնց չէ որ կը պարտի անոնց ապէս ու քաղաքականօրէն իր բարեկեցիկ ու ապահով վիճակը։ Նոյն հատարակաց մը.— հայ ժողովուրդին զաւակներն ենք բոլորս. նոյն թերութիւններով ու առաքինութիւններով։ Եւ միայն կայր բանաք կամ քամնամ արկանն է, որ ասելի բարի գանուէր է մեզի հանդէպ՝ Միացեալ Նահանգներու ազատ ու բարգաւած Հանրապետութեան քաղաքացիները գարձնելով մեզ, իսկ անբաղդասելիօրէն ազատ ու յեսանմաց երկիրներու մէջ տարագիր պանելով մեր բիւրաւոր եղբայրներն ու քոյրերը։

Անկասկած որ ճիշդ է, թէ Ամերիկանացը չարքաշ, չարաչար աշխատանքով, խնայասիրութեամբ և տնեղծագործելու ընդունակութեամբ կրցաւ օգուտի Ամերիկայի ընծայած պանհանութիւններէն ու մասնաւորապէս անսակական յաջողութեան ասահմանութիւնը, մինչ Սուրիոյ, Պարսկաստանի և Թեհերանի, մանաւանդ անոնց մայ գաղութներու մեր ազգակիցներու։ Եւ յանցաւոր իրենք չեն, որովհետեւ ամենէն թշուառութեան ու քաղաքական մշտատեւ խռովութեան ճգնաժամներու շրջապատի մէջ գտնուելով. նոյն առատ ու արագաց հուսքը չեն քաղած իրենց աքանչան աշխատանքէն։

Եւ ոչ թէ մարգոյ այլ մի՞ ֆավորիտներ խոր տարբերութենէն առաջացած է լայն, անկամրջելի ու անջրպետ մը Ամերիկացոյց և մեր գաղութներուն միջեւ։ Ամերիկահայութեան կերպ մինչ, ընկերային ու յարակից կարիքները սահմանափակ են, շը՞նորհիւ Ամերիկան պետական հատատատութեանց, մինչ անոր նիւթական ապրիւրները բարեխառնարար յորդ ու տեւական են։ Իսկ մեր քոյր գաղութներու կարտատարութիւնը բազմատատ ու անատամն են և անանց անտեսական միջոցները չատ ատմանափակ իրենց հիւրընկալ երկիրներուն նեռանս։

Ա՛յ միայն ազգային պարտատանատարութիւնը, այլ մարդկային խղճմտանքն ու բանականութիւնը պէսք է պարտադրեն մեզ, ասելի կազմակերպուած ու ատատատանուն զոհողութեամբ օժանդատկելու այդ հեռաւոր հայկական ազգամութեանց, մեր բարեխառատ ու անանց գժբաստ գոյավիճակներուն ոգեբերգական տարբերութիւնը գէջ մը հեռացնելու համար։ Ցաւս, անձնատէր հարատատատ մտայնութիւն է խորհիլը, թէ տատատ նագին աքանդով ու խեղդոր ու հատատքեր եմ գրամս, ինչո՞ւ ատկէ բաժին պիտի հանեմ եղբօրս ընտանիքին, գպրոցի, հացի, դեղի հոս։ Մերձ. Արեւելեան երկիրներու մէջ մօտ 400,000 հայութիւնկեցներ ունինք, որոնք մարդկային, ազգային ու մշակութային հոգայական ատխոսարութիւնի հարատատութիւն մը կը կազմեն հայ ժողովուրդի ու հայրենիքին համար։ Եւ Ամերիկահայութեան ուաքինութիւնն ու պարքն է, իր կուսակցութիւններով, Բարեգործական, եկեղեցիներով, հայրենակցական ու այլ մասնաբիններով ատատեւ, յարատեւ նիւթական օգնութիւն պարգեւել անոնց, մարդկային այդ վիթխարի հարատատութիւնը, իր ֆիզիքական, ոգեկան ու իմացական գանձերով պանպանելու, ուսանողներ և արդիւատարներ նպատատակով, գարձրաւ մասնաւոր գեղարվեստն ու գերեզմանէն յարգանագրելու վրայ ծանող հայ ժողովուրդն ու վերանանգնող հայ ժողովուրդն ու վերանանգնող Հայաստանին համար

ազգային ինքնապանանուքի գանատատարքին զէնք ու մարտնց-գպրոց, գիրք ու անանդ հայաթեւեր համար։

Եւ նոր հրեղեղ ու զոհաբերելով չէ կորանցուցը, չէ ազգատատարը Ամերիկահայութիւնը։ Ընդհակառակ, յարատեւօրէն բարեգործ է անոր անանական կացութիւնը եւ ատերին։ Ան իրեն համար կերատ ոչ է հարատատ. հարենանուէր, եղբայրատր հայու ազնիւ վարքմ մը և նախանձելի համբաւ մը, որ իրրեւ գաղութ իր անհնացուցիչ վերջին իսկ պիտի ապրի հայ ժողովուրդի գալիք սերունդներուն մէջ։ Եւ Ամերիկահայ գաղութին գլուատր գերն ու պարտականութիւնը՝ ասելի առատատեան ու կոդմակերպուած օժանդակութեան ընծայումի է մեր հեռաւոր ազգակցութիւնն։ Ամերիկահայութիւնը սիրէ՛ք հայ գաղութներուն ու նեւոր, բարեսիրտ բայց ամարի գերեր է,— ան արժանի է, որ ամէն միջոց կիրատատ, իր քանկարժէքը ատատգնութիւնը պանպանելու և կեանքը երկարատգելու համար։

Բայց իրՐէն գաբս ու վերի է Ամերիկահայութեան գոյութիւնն ու իրաւունքն ու նպատակը։— որ հայ ժողովուրդն է և որուն ներկայ բարգաւատանմն ու զարգացումը և որուն ապագայ ազգային ձգտատանումներուն իրականացումը պայմանաւորուած են անոր թուական ատատմին հետ։ Անցեալ քսան տարիներու շրջանին՝ շուրջ 150,000 ապաքիր հայեր ներգաղթեր են Հայաստան, որոնց քանակը հատատնաբար կրկնապատատեր է հիմա հոն։ Մերձ. Արեւելեան երկիրներու մէջ մօտ 400,000 հայութիւնկեցներ ունինք, որոնք մարդկային, ազգային ու մշակութային հոգայական ատխոսարութիւնի հարատատութիւն մը կը կազմեն հայ ժողովուրդի ու հայրենիքին համար։ Եւ Ամերիկահայութեան ուաքինութիւնն ու պարքն է, իր կուսակցութիւններով, Բարեգործական, եկեղեցիներով, հայրենակցական ու այլ մասնաբիններով ատատեւ, յարատեւ նիւթական օգնութիւն պարգեւել անոնց, մարդկային այդ վիթխարի հարատատութիւնը, իր ֆիզիքական, ոգեկան ու իմացական գանձերով պանպանելու, ուսանողներ և արդիւատարներ նպատատակով, գարձրաւ մասնաւոր գեղարվեստն ու գերեզմանէն յարգանագրելու վրայ ծանող հայ ժողովուրդն ու վերանանգնող հայ ժողովուրդն ու վերանանգնող Հայաստանին համար

ՕԳՆԵՑԷՔ
ԱԶԳ. ԾԵՐԱՆՈՑ
ԱՆԿԵԼԱՆՈՑԻՆ

Ա.

Անոյշ ու հեռաւոր երազի մը պէս երբ ետ կը գառնամ կեանքս ճարէն, երեւակայութեանս մէջ հիսկիսկ քնար մը իր թանձոտ խորհուրդ կ'ուզէ և տատ թեան չդարձ՝ Ր կր ձգէ պատատ թեան գէպի երնատատգաւ թիւն անցնող շրջանիս վրայ։ Այդ քնարը Եղիազէն քնարն է, անոր յուսալի յաբիտենական արամաբութիւն էր, որ անորոյ խաղերով կու գար երգել իմ թարմ երեւակայութիւնս ու բանաստեղծութեան հրապոյրին մէջ թրթռացող իմ սրտիս։

Եղիազին ցաւը մեր առանին ցաւն էր, ճիշդ անոր համար որ ան կու գար իմ մոր հետ Գառարէզայի կեդրոնական փողոցներէն մէկը հատատատուլ, որ չատ հեռու մատոյէն, որուն հրապգեղ վերջաբոյսներր Ներքմանայի կրծոքը ասելի կը խանդավառէին Եղիազի կուրծքին տակ։ Այն գեղեցիկ մատան, ուր Մարմարայի ընդարձակ ու հեւացող տարածութիւնը սատանելի կու տայ մարդու նգիին անգուդէ տ'գունդ անվերջանալի յաբիտատութիւնով մը։ Հոն՝ հեռզգեսաէ իշխող իրիկուան մէջ, արեւուն ոսկեճամուկ պատմո ճանչն թափփած ամպի ծուէններեր անրացատրելի երանգատրումներ կը ատատան, և անձնէիւսի գանգտի՝ ծանր միանիքական իր ոգեսնիվոլ նոր կեանք մը և նոր երկրպագուներ կը ատանէ հրատանդանին այդ ծայրը։

Եղիազին ցաւը մեր առանին ցաւն էր, ըսի, որովհետեւ ան հոգեղեղորդին էր իմ մատս, և անոր կեանքին մէջ պատատատ առեղծուատային երեւոյթներր ճակատ ոգրատ էին վերլուծուելու մեր տան մէջ։

Իր խեղճ մայրը՝ Սրբոմ Հանում, շուշանի պէս նուրբ և ցոլունին վրայ տատ տեղ հիւանդագին, նիհար, սպիտակ կին մը, ա՛լ չէր կրնար տակալ զաւին անսովոր զգայնական պոռթկումներուն, անլուծելի փիլիսոփայի բանկզրուններուն, տարփական սրբատակեղէր ցաւերուն, և օգնութեան կը կանչէր Մայրիկս և մօրարս, որոնք իրենց լեզուին, իրենց սրտին բարութեան բոլոր գանձերը կը թափէին անոր առջեւ, հանգարտեցնելու համար գինքը իր նապատեբէն։

Եղիա իրատանին մէջ կրնար երջանիկ հատմարուիլ, քանի որ իրրեւ մեծ գրագէտ, իրրեւ իմատատատ, իբրեւ փիլիսոփայ գրատ էր իր գիրքը, և չուրջ ունէր և հրպազուներ իր տատոնդին։ Իր գրատանը թիւնով սնած երիտասարդ ազգիկներ ու պատանիներ կր գեղերին անոր բարդարքը, և գրատանը թեան սիրատար երիտատարդներ գատատներէն ուրարի կու գային իր տատնը, որատ սեմէն ներս կը մանէին երկիւղած բարեպաշտութիւնով մը, և իրենց հեռացման խուսկր կը ծիլէին անոր տաղանդին։ Ճիշդ հոն ծանօթացած էի ես ալ մեր սիրելի բանաստեղծ Ռուբէն Սրբերեանին, որուն Գառարքէոյ հատատատուելը կը պատատէր այդ ոլատնին, եւ օր մէկն եղած էր Եղիազի հրացուղեռնին։

Այդ շրջանը՝ Պոլսոյ գրական խանդավառութեան գերազոյն շրջանն էր, և գրական ժամանակաշրջանի կեդրոնն էր Գառարքէոյ Մատա

տանող այդ ճանարհ։ Իրենց բնակարանները հոն հատատատած էին Ալիսարան, Զօրարպ, Մարկեան, Կարապետ Ասկեան, Ալիքեար, Անանիա, Կամսարական։ Յ տոյ կու գար կը հատատատէր Որբերեան, գեռ երիտատարդ գրագրան ու բարբարուն, բանաստեղծութիւնով գինովցած Զօպանեան, գրեթէ պատանի տակուին, Գուրգէն և ուրիշ աշքառու գէմքեր, գրական այս հմայքէն վառուած, գիշերներ կու գային անցնիլ մեր գիւղը, եւ տեսակ մը եղբարակցութիւն ստեղծուած էր այս ատէՀուն մէջ Գառարքիոյ իր Մատա-Պուռնուսով կը գառնար հրապոյրի կեդրոն մը, ատրնչեղող ու ժոգական, ուր այս գրագէտներէն ամանց սատէրները կը թափատէին։

Օրուան ոգիէն հալածուած, գրականութիւնը գրաձաւ հալածողի ոգի մը իմ նոքանս ներեւակայութեանս համար, Ռանատանը այն օրէն ուր Եղիա մեր տան մօտ հատատատելուն առթիւ կը զբէր մօրս. «Բերուզէ՛, պիտի թողատ որ Զարտէնն իմ հոգիս զատրը ընեմ, և քնարս ձգեմ իրեն իրրեւ մատանդ, և թաթախեմ մէջ ոգով կեանքս հատակ է պաշրատած, անի կա հատատպրն ոլլայ, և իմ կեանքս մատյ մատ ու երջանկութիւն ատանայ քիչ մը անոր մանկունակ զատրցութիւնէն և պատի կիսատպիտ իմ հերացս, և գառնայ ղ՝ — ր, ոչ պետի երգէ զերեզմանս վրա։

(Շար. 1)

ԴԷՄՔԵՐ

ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐ ՃԻՊԱՇԵԱՆ

ԶԱՐՈՒՀԻ ԳԱԼԷՄԳԵԱՐԵԱՆ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 1926

որովհետեւ ան հոգեղեղորդին էր իմ մատս, և անոր կեանքին մէջ պատատատ առեղծուատային երեւոյթներր ճակատ ոգրատ էին վերլուծուելու մեր տան մէջ։

Իր խեղճ մայրը՝ Սրբոմ Հանում, շուշանի պէս նուրբ և ցոլունին վրայ տատ տեղ հիւանդագին, նիհար, սպիտակ կին մը, ա՛լ չէր կրնար տակալ զաւին անսովոր զգայնական պոռթկումներուն, անլուծելի փիլիսոփայի բանկզրուններուն, տարփական սրբատակեղէր ցաւերուն, և օգնութեան կը կանչէր Մայրիկս և մօրարս, որոնք իրենց լեզուին, իրենց սրտին բարութեան բոլոր գանձերը կը թափէին անոր առջեւ, հանգարտեցնելու համար գինքը իր նապատեբէն։

Եղիա իրատանին մէջ կրնար երջանիկ հատմարուիլ, քանի որ իրրեւ մեծ գրագէտ, իրրեւ իմատատատ, իբրեւ փիլիսոփայ գրատ էր իր գիրքը, և չուրջ ունէր և հրպազուներ իր տատոնդին։ Իր գրատանը թիւնով սնած երիտասարդ ազգիկներ ու պատանիներ կր գեղերին անոր բարդարքը, և գրական թեան սիրատար երիտատարդներ գատատներէն ուրարի կու գային իր տատնը, որատ սեմէն ներս կը մանէին երկիւղած բարեպաշտութիւնով մը, և իրենց հեռացման խուսկր կը ծիլէին անոր տաղանդին։ Ճիշդ հոն ծանօթացած էի ես ալ մեր սիրելի բանաստեղծ Ռուբէն Սրբերեանին, որուն Գառարքէոյ հատատատուելը կը պատատէր այդ ոլատնին, եւ օր մէկն եղած էր Եղիազի հրացուղեռնին։

Այդ շրջանը՝ Պոլսոյ գրական խանդավառութեան գերազոյն շրջանն էր, և գրական ժամանակաշրջանի կեդրոնն էր Գառարքիոյ Մատա

տանող այդ ճանարհ։ Իրենց բնակարանները հոն հատատատած էին Ալիսարան, Զօրարպ, Մարկեան, Կարապետ Ասկեան, Ալիքեար, Անանիա, Կամսարական։ Յ տոյ կու գար կը հատատատէր Որբերեան, գեռ երիտատարդ գրագրան ու բարբարուն, բանաստեղծութիւնով գինովցած Զօպանեան, գրեթէ պատանի տակուին, Գուրգէն և ուրիշ աշքառու գէմքեր, գրական այս հմայքէն վառուած, գիշերներ կու գային անցնիլ մեր գիւղը, եւ տեսակ մը եղբարակցութիւն ստեղծուած էր այս ատէՀուն մէջ Գառարքիոյ իր Մատա-Պուռնուսով կը գառնար հրապոյրի կեդրոն մը, ատրնչեղող ու ժոգական, ուր այս գրագէտներէն ամանց սատէրները կը թափատէին։

Օրուան ոգիէն հալածուած, գրականութիւնը գրաձաւ հալածողի ոգի մը իմ նոքանս ներեւակայութեանս համար, Ռանատանը այն օրէն ուր Եղիա մեր տան մէջ հատատատելուն առթիւ կը զբէր մօրս. «Բերուզէ՛, պիտի թողատ որ Զարտէնն իմ հոգիս զատրը ընեմ, և քնարս ձգեմ իրեն իրրեւ մատանդ, և թաթախեմ մէջ ոգով կեանքս հատակ է պաշրատած, անի կա հատատպրն ոլլայ, և իմ կեանքս մատյ մատ ու երջանկութիւն ատանայ քիչ մը անոր մանկունակ զատրցութիւնէն և պատի կիսատպիտ իմ հերացս, և գառնայ ղ՝ — ր, ոչ պետի երգէ զերեզմանս վրա։

(Շար. 1)

ԱՐՇԱԿ ԱԼՊՈՅԱՃԵԱՆ

Հայը եւ պատմագիրը

Վաստակաւոր պատմագիրը ոչ միայն մատենագրական և պատմագրական արժանեան կոթողին առաջին պատկառ կը կենդամ երկիւղածութեամբ, իմ դրատարիքս չի կարողանար։

Ան Արշակ Ալպոյաճեան կը կոչուի քաջաձայնի, սա՝ թէ հաւատքի սփիւռքահայութեան։

Յիսուն տարիներէ ի վեր, իբրեւ բանասէր գրագէտ, պատմագիր և քննիկոսագիր, մեր երկու սերունդ, կէս դար գրիչը ձեռքը, nulla dies sine linea կը գրէ անդուլ։

Քննական մեթոտի «բէյլիթիթ» պատմագիր է Ա. Ալպոյաճեան։ Աւելիներ վաստակաւոր, ժամանակակից հայ պատմագիրներու փաղանգէն, ինոր երկերուն մէջ կան նաև Լորտ Պրայսի «Լայոնս Գիրքերէն» տարուած գրականութեան փաստաբանութիւնով հայապատում եղելութիւններ, այս կարգէն, ինչ որ սայլ է, «Հայ կեսարիայ, հայ Դպրոցի, Հայ Գաղթականութիւնն» պատմութիւնը։

Վաւերական և ստուգապատում է Ա. Ալպոյաճեան, «սպէջիթիթ» պատմագիր, իրականին և ճշմարիտին նուիրեալ՝ անվեհեր գրիչ, անկողմնակալ, բանական ընդարձակագոյն առումով։

Բոմանի հեղինակ չէ Ա. Ալպոյաճեան, ո՛չ գրագէտ, ո՛չ ալ բանասեղծ ու պուհէ է ան, որպէս ճշմարտապատում պատմագիր ու կենսագիր, ժամանակակից հայ իրականութեան մէջ հաւասարը չունի։ Ինոր պատմական մատենագրութիւնը, մեզի, ժամանակակիցներուս և ապագայ սերունդներուն համար հայապատումի միակ ճշմարիտ, անհերքելի «տոգիմանդը» կը հանդիսանայ։

Ըսի թէ կուսակցական չէ՛ ու անաչառ, անկողմնակալ է Ա. Ալպոյաճեան, ինչպէս կը վայլէ Fleuryի «վեցաբանեան» իրեն հանկէզեն կանոնն ընդ գրագէտին։ Դիպուածի բերմամբ չէ՝ որ լուսանգի Զաքէն Պարիրք ի կենդանութեան իր ցաւերը ի լոյս անելու հոգը առնր է պատանէր։

Գրոզի վեցաբանեայ պատուրանին հաւասարիմ է Ան, բանիւ և գործով։

The right man in the right place, Զաքէն Պարիրքք գիտեր բնաբել բուն գործի մարդը։

Ահա՛ Fleuryի «վեցաբանեան»։

1. Լե՛ր անաչառ, անկողմնակալ, գրիչդ մի գներ ի սպաս, նոյն իսկ արքային։

2. Խորհէ գրածիդ վրայ, գրէ ճշմարիտ, անվախ։

3. Եթէ գրչի վաստակով հարստութիւն կը ցանկաս, նեռէ գրիչդ։

4. Եթէ մարդոց կարիքն ու զգացումները խոցելէ կ'երկնչիս նեռէ գրիչդ։

5. Եթէ ամէնուն հաճոյ երեւնալ է միտքդ նեռէ գրիչդ։

6. Եթէ ծերութեան օրերուդ պատիւ, հարստութիւն ու հանգիստ կերազես խպտա նեռէ գրիչդ։

Եւ Ա. Ալպոյաճեան ալեհեր վաստակաւոր հարստութիւն ու հանդիստ չերազեր, գրիչը ձեռքն է, յիսուն տարիէ ի վեր։

Հիւրաբար կարճ ատենի մը համար մեր մէջ կը գտնուի, մեր մեծարանաց արժանի է ան։

Կը զգուշանամ դիւրազգացութիւնը վիրաւորելէ։

Յիսուն տարիէ ի վեր հայ մամուլին, լրագրաց և պարբերական հանդէսներու մէջ անոր ստորագրած բանասիրական յօդուածները, քրոնիկները Հիւանդանոցի Տարեգիրքերուն և Թէոդիկներու էջերուն գրութիւնները, հայապատում հատորները բլուր մը կը ձեւացնեն, որուն առջեւ պարտի պատկառ կանգնի հայը. ատ ու համօրէն սիրասիրաբար։

Ա. Ալպոյաճեանի նկարագրին մէկ բարդրացուցականը։

Ան Զաքէն պարիրքի համբաստանութեան նշաւակ Բիւզանդ Ռէչլանը անմեղ ու անպարտ կացուց ազգային խղճմտանքի խեցեվճռէն։

Կը սիրեմ Պղատոնը, բայց ՇԸՆՄարտութիւնը աւելի կը սիրեմ գոնչեց։

Հակայ մըն էր Պարիրքք Զաքէն ու անոր վիրաը Վարդապետն ասպի համազօր։ Հակայ մըն էր նմանապէս «Բիւզանդիոնի տէրը և միայն Ա. Ալպոյաճեանի չափակ հնական, իսպառ rehabilite ընելու։

Ըսի թէ ներկայիս մեր մէջ կը գտնուի Ա. Ալպոյաճեան։

Ահա՛ հայը և պատմագիրը։

Այս սքանչելի վաստակաւորին հանդէպ պարտք մը ունի Իսթանպուլի հայութիւնը։

Անոր երկերու և մատենագրաւորեան կոթողին առջեւ, այս տողերը թող մեր տրիսաբերը բլան մեծի գարմացման և սքանչացմանց։

«Ն. Լ.» Ա. ՅԻՊԼԻ

ՔՊԻՏ

ԽԱՐՈՂԻՆ ԽԱՐՈՂ ՈՒ ԿԼՍ

Բժիշկը.— Ինչո՞ւ գիս կէս գիշերին կանչել տուիք.

Հիւանդը.— Տոքթոր, բան մը կ'ըլլամ կոր. գիս անմիջապէս քունեցնեցէք, խնդրեմ։

Բժիշկը.— (Քննելէ եւք հիւանդին կնոջը) Տիկին, կը հաճի՞ք անմիջապէս հոս կանչել ձեր զաւակներն ու ազգականները։

Հիւանդը.— (Սարսափած) Ի՞նչ է. պիտի մեռնի՞մ տոքթոր։

Տիկինը, յուսահատ, կը կանչէ լալագը։

Բժիշկը.— Հոս նայեցէք ինչպէս որ մեր հայրը կամ ազգականը գիս գիշերով հոս կանչեց, սարկելով թէ հիւանդութիւն մը ունի, ես ալ բոլորդ հոս կանչեցի, յուսարարելու համար թէ բան մը ալ չունի։ Ցը...

ԻՆՔՆԱԴԻՏԱԿԻՑ

Կինը.— Ի՞նչ պիտի ըլլայ այս ազուն վերջը. երթալով քեզի կը քաշէ։

Ամուսինը.— Բարձեալ ի՞նչ ապուշութիւն ըրաւ որ։

*

ԲԱՆԱԿԱՆ ՃՇՏԱԿ

Նկարիչը.— Ինչպէ՞ս է տիկին, հաւնեցա՞ք ձեր նկարը։

Տիկինը.— Ամէն տեղ լաւ է. միայն քիթը չհաւնեցայ։

Նկարիչը.— Ես ալ...

185 ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ ՈՐՊԷՍ ԶԻ

Զատիկը շարժական տօն չէրլոյ

Զ.«՝ կը շարժական տօն մրն է —ին պասեցի ատեան տեսուին գիտեր հաւատացարանի լիալուսին չէ. գիտեր հաւատացարանի լիալուսինը։ այս պարագային պիտի պասեցի Ապրիլ 18—ին։ ուրեմն, անար յաջորդող կիրակին Ապրիլ 25—ը պիտի լլայ։

Քրիստոնեութիւնն սկզբնաւորութեան շրջանին արդէն նշուած էին այս կանոններ՝ Զատիկի տօնին թուականը որոշելու համար։ Սակայն Զատկին շարժական հանգամանքը բազմաթիւ անպատեհութիւններ կը ներկայացնէ։ Այս անպատեհութիւններ չեղնելու համար կազմուած են 185 ծրագիրներ, զոր Ազգաժողովը ֆնեած է 1926—ին ամենց մէջէն միայն մէկը նկատի առնուած է, այն է՝ Համախարհային Օրացոյցի Ը կեռակցութեան ներկայացուցած ծրագիրը։

Ըստ այդ ծրագրին, տարին մէջ պէտք է սկսի կիրակի, Յունուար 1—ին։ Ան բաղկացած պիտի լլայ յորս եռամսեանեան, իւրաքանչիւր 91 օր տեւողութեամբ, որոնք իրենց կարգին բաղկացած պիտի լլան 31, 30 եւ 30 օր տեւող երեք ամսներէն։ Յատուկ վերջին օրը դարձեալ կիրակի մը պիտի ըլլար եւ կոչուէր «տարեկան կիրակի», զոր զանազանելու համար յաջորդ տարեմուտ դարձեալ կիրակի պիտի ըլլար (Յունուար 1)։ Զատիկի համար պիտի որոշուի Ապրիլ 8 թուականը։ այս կիսով պիտի անշարժանային բոլոր շարժական տօներ։ Ծաղկազարդ Ապրիլ 1—ին, Հաղորդումը, Մայիս 16—ին, Հանգիստը՝ Մայիս 26—ին։

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ վարիչ փնտռողներուն

Ինքնաշարժի երիտասարդ վարիչ մը, որ մեքենագիտութիւն ալ գիտէ միեւնոյն ատեն, գործ կը փնտռէ։

Ան անձնական ինքնաշարժ վարելու արտօնութիւն ունի։

Դիմել «Սուրիան» խմբագրութեան։

ԱՊԱՀՈՎԵՑԷՔ
ՁԵՐ ԴՅՍԱԳԻՐՔԵՐԸ, ՏԵՏՐԱՍՆԵՐԸ ԵՒ ԱՅԼ
ԳՐԵՆԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐԸ
ԳՐԱՎՈՒՇՈՒ — ԹՂԹԱՎԱՃԱՌ
Վահան Տարագճեանէն
ՀՐՇԷՔՆԵՐՈՒ ԳՈՂՈՏԱՑ, ՀԱԼԷՊ
ՀԵՌԱԶԱՅՆ 14928
ՑՐՇԵԱԼ ԳՐԱՏԱՆ ՄԷՋ ԿԸ ԾԱԼԻՒՒՆ ԸՆՏԻՐ ԲԱՌԵՐԷՆՆԵՐԻ
Մասնեալի գին

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք ՍՈՒՐԻԱ օրաթերթը

ՕԼՄԱ

Մէն անոնք որոնց կ'ուզէ՛ Տէր Աստուած իրենց ժամագրութիւններուն, անպարտաճանաչ ի ձեռին ունենալու են ՕԼՄԱ գուիցերական գեղեցիկ ու ճշգրտագոյն ժամացոյցները։

Դիմել Լիմիթեդ Ֆրենկեան վաճառատունը, Ֆարուք Պոզաայ։

ՍԱՆՔԷՅ-ՇԷԼՏՐՈՆ

Sankey-Sheldon

Եթէ թմբարդիր էք, եթէ ճաշակաւոր և տարուն կամ կարտարիներով կ'ուզէք օժտել ձեր գրասենեակները, գիմեցէ՛ք ՊԱՐՏԱԻԻԼ և ԸՆԿԵՐ. վաճառատունը, ուր պիտի գտնէք անգլիական Սանքէյ Շէլտրն հատատաութեան կոկիկ ու ճաշակաւոր սեղանները, պահարանները, գրասկները, գրասկներ եւայլն։

Հասցէ՝ — ՊԱՐՏԱԻԻԼ և ԸՆԿԵՐ. Պարսկ պղտաայ հեռաձայն թիւ 14442. փոստարկղ թիւ 709։

Այցելութիւն մը և չատ գոհ պիտի մնաք։

ԱՐԴՈՒԻԿՈՂ ՅԱԿՈԲ

Ձեր հագուստներ արդուկել տալու համար գիմեցէք արդուկիչ Յակոբի, Մեյսան, Կնբրպ-ճելա՝ Մարանցի մօտ, ուր ճաս գոհ պիտի մնաք։ Եթէ դիւրամատչելի գիներ։

Արդուկիչ Յակոբի մօտ պիտի գտնէք նաեւ «ՍՈՒՐԻԱՆ» օրաթերթ։

ԾԽԵՑԷՔ ՐԷՄԻԻ ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐԸ

ՏՊԱՐԱՆ «ՆԱՅԻՐԻ»

ՀՈԳԵՏՈՒՆ - ՀԱԼԷՊ

Տեղական Լուրեր

50 թեկնածուներ առանց ընտրական արարողութիւններու ընտրուած կը նկատուին

ԴԱՄԱՍԿՈՍ.— (Ա. Թ.) Դամասկոսի քաղաքական շրջանակներ այն կարծիքը ունին, թէ առանց ընտրական արարողութիւններու, 40—50 թեկնածուներ ընտրուած պիտի նկատուին, եթէ երբեք յաջողութեամբ պսակուին այն աշխատանքները, որ կը տարուին զանազան թեկնածուներու մօտ, որպէսզի անոնք քաշեն իրենց թեկնածութիւնը ի նպաստ որոշ հաւատարիմ մը։

Նաւրի Իպիշի նուէրը

ԴԱՄԱՍԿՈՍ.— Նախկին ներքին գործոց նախարար, Նաւրի Իպիշ, իր հողերէն, Ղալանիէ գիւղէն 100 ֆէտանիմի տարածութեամբ շրջան մը նուիրած է պետութեան. այն երկրագործական ուսումնարանութիւններու կեդրոնի մը վերածելու համար։

Զէնիթները կը հաւաքեն

ԴԱՄԱՍԿՈՍ.— Ապահովութեան պաշտօնեաները ներքին գործոց նախարարութեան հրամանագրին համաձայն, սկսած են արտանետ և ոչ արտանետ զէնքերը հաւաքել։

ՄԱՀԱԶԴ

Տէր և տիկին Սարգիս Գասարճեան
Տէր և տիկին Արամ Դ տակիս

Եւ հատոյն ազգականներ ու պարագաներ կը ծանուցանեն մահը իրենց հօր, խնամի մը և ազգպատրիարքին՝

Տէր ԿԱՐԱՊԵՏ ԳԱՍԱՐՃԵԱՆԻ

Որ տեղի ունեցաւ Զաթէքչաթի կէս գիշերին, իր բնակարանին մէջ։

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը տեղի պիտի ունենայ, այսօր Հինգշաբթի 8 Հոկտեմբեր 1953, կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Ս. Քառասնից Մանկանց եկեղեցին։

ՀԱՐՍՏՈՒԹԵԱՆԴ ՕՐ...

Կրնայ այսօր ըլլալ

Հետեւաբար չուտով գնէ տուն մը Դամասկոսի միջազգային ցուցահանդէսին վիճակահանութենէն

ՄԵԾ ՊԱՐԳԵՒՆ Է 25.000 Ս. ՈՍԿԻ

Առանց տուրքի և յապաղումի երկրորդ թիրաժը տեղի կ'ունենայ Շաբաթ 10 Հոկտեմբեր 1953
Ընդհանուր նուէրներուն թիւն է 67 [illegible] ս. ոսկի
մեծ պարգեւը միշտ ժողովուրդին իրաւունքն է

ՀԱՅԷՄ ՍԹԱՄԻ ՀԵՌԱԳԻՐԸ ԶՕՐ. ՆԷԿԻՊԻ

ՀՈՄՍ.— Նախկին նախագահ Հայէմ Սթամի առջի օր հեռաւոր հեռագիրը զրկեց Եգիպտոսի նախագահ Զօր. Նէկիպի։

«Մեր մասնակցութեան ներկայացուած ենք Նասէրի ուրիշներու ձերբակալումէն, ինչպէս նաեւ անոնց տրուած ծանր պատիժներուն պատճառաւ։

Անոնք արարական գաղափարներն են, որոնց կը մաղթեմ որ նկատի առնէք արաբական հանրային կարծիքը և ազգային ճակատը չխախտէք։

ՀԱՅԷՄ ԱԹԱՍԻ

ԴԱՄԱՍԿՈՍ — Մուսթաֆա Նահասի դէմ եղած ամբաստանութիւնը խոր զայրոյթ պատճառած է Սուրիոյ քաղաքական շրջանակներուն, որոնք ամէն օր բողոքի հեռագիրներ կը զրկեն Զօր Նէկիպի։

Առջի օր, լուծուած Ազգային Պլոքի «Շարպէկուակցութեան և ընկերվարականներու զեկավարները նոյնիմաստ բողոքի հեռագիր մը զրկեցին Հալէպէն։

ԿԻՆ ՄԸ ԿԱՊԻԿ ՄԸ ԾՆԱՒ

ԴԱՄԱՍԿՈՍ.— Հոմսէն ստացուած լուրի մը համաձայն յղի կին մը սաստիկ ցաւ ունենալով հիւանդանոց կը փոխադրուի։ Քանի մը բժիշկներու ներկայութեան տեղի ունեցած է ծննդաբերութիւնը։ Նորածինը թէեւ մեռած էր, սակայն անոր դէմքը կապիկի դիմագիծ ունէր իսկ մարմինը ամբողջութեամբ մազոտ։ Մօրը առողջութիւնը լաւ է։

Գ. Վասպուրականի միջ-մասնաճիւղային Ախոյեանական վերջին մրցումներ

Բ. ԴԱՍ	Ա. ԴԱՍ
«ԶԷՅԹՈՒՆ»	«ՍՐԾԻԻ»
ԸՆԴԴԷՄ	ԸՆԴԴԷՄ
«ԿՈՎԿԱՍԻ»	«ԳԵՐՄԱՆԻԿԻ»
ԺԱՄԸ 1.30ԻՆ	ԺԱՄԸ 3ՐՆ
ԻՐԱՒԱՐԸ՝	ԻՐԱՒԱՐԸ՝
ՊՐ. ԳՐԻԳՈՐ ՊՈՒՐՃԼԵԱՆ	ՊՐ. ՏԻԳՐԱՆ ՉԱՐԸՔԵԱՆ

Կիրակի, 11 Հոկտեմբեր 1953, կէսօրէ վերջ ժամը 1.30 էն սկսեալ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆի դաշտին վրայ։

Գրաշարութիւն սորվիլ փափոխողներուն

Տպարան «Անիտ» գրաշարի պէտք ունի։ Ամէն անոնք որ կը փափաքին գրաշարութիւն սորվիլ, կրնան դիմել ապարանատէր Պր. Աւետիս Էքմէքճեանին, Թիլել պզտատ, Կիրիկեան վարժարանի մօտ։

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք ՍՈՒՐԻԱ օրաթերթը

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ
ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
հեռաձայն թիւ 13542-Հալէպ

Վարժարանս կը վերաբացուի 5 Հոկտեմբերին։

Արձանագրութիւնները կը սկսին 15 Սեպտեմբերին առաւօտեան ժամը 9-12 կէսօրէ վերջ ժամը 4-6։

Կ'ընդունուին ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ և ՅՈՐԵԿՕԹԻԿ հայ աշակերտներ։

Վարժարանիս մէջ կ'աւանդուին հայ լեզուի և հայ պատմութեան հետ օտար լեզուներ — Արաբերէն, Ֆրանսերէն և Անգլերէն։

Վարժարանս կու տայ հայ ազգն առնմային դաստիարակութիւն և կը կերտէ հայ մարդը բարձր և ազնիւ նկատրագրով։

Լաւագոյն միջոցներով կը պատրաստուին աշակերտներ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՄԻՐԹԻԹԻՒՃԱՅԻ ԵՒ ՊՐԻՎԷՅԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԾՆՈՒՄԻԹԻՒՆԵՐՈՒՆ։

Երեք տարուան մեր աշակերտներուն պետական ՝քննութիւններուն մէջ ձեռք բերած նախանձելի յաջողութիւնը լաւագոյն՝ապացոյցն է վարժարանիս հաւատարիմ բարձր մակարդակին։

Դիւրութիւններու ընդունելութեան պայմաններուն համար դիմել Վարժարանիս Տեսչութեան։

ՄԽԻԹ[illegible]. — Վարժարանս ունի խիստ հատ համար, թանկագոյն ուսուցիչներ։

Հասցէ՝ — Collège Mekhitariste B. P. 951, ALEP Syrie

Հասած են «ԼՈՐԵՆԶ» գերմանական հայտնաւոր ռատիոներ, ոսկի աստիճան՝ 25 ս. ոսկի ամսավճարով եւ փոխ՝ 1 տարեալ համար։

ՄԱՆՈՒԿ.— Դամիշլիի եւ ձէզիրէի շրջանին համար կը փնտռուին ներկայացուցիչներ։

Դիմել՝ ՍԱՄՈՒԷԼ ՊԷՆԷԼԷԱ, վաճառական, Թիլլ՝ հեռաձայն 13537, Հալէպ
Ինչպէս նաեւ Ֆօքօ Աւետիսի մօտ, Նոր Գիւղ։

قرية «طوبران» الزراعية

الواقعة بقضاء جرابلس
بعد عن الخط الحديدي ٣ كيلو متر

معروضة للبيع

المراجعة والتفصيلات
مع السيد خليل المجيلي رئيس الخزينة بحلب
هاتف : ١٠٩٠١ او ١٥٩٤٦

ԾԱԽՈՒ ԳԻՒՂ

Ծախու է «ԹՈՒԼԻԱՆ» գիւղը, որ Ճարպլուսի շրջանը կը գտնուի և 3 քիլոմէթր հեռու է երկաթուղագծէն։

Մանրամասնութիւններու համար դիմել պետական գանձի Հալէպի պէտքին, Պր. Խալիլ էլ Ինէյլիի, հեռաձայն թիւ 10701 կամ 15946

ՍԱԿԱՐԱՆ

ԹՂԹԱԴՐԱՄ

Ֆրանք	355
Սթերլին	950
Գրանցագրեալ 1000 Ֆրանկ	900
Զուիցերիական Ֆրանկ	82.07
Պելճիական Ֆրանկ	6.50
Գլիպտական	850
Գորգանանեան	900
Տինար	950
Թրքական	65.00
Լիրանանեան	108.00

ՈՍԿԵՐԱՄ

Անգլիական	34.25
Սամ Թիւնարի	31.50
Սամ Լիւեարի	27.50